

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІ інституту
фізичної культури

_____ Михайло ЛЯННОЙ

«30» серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦМЕТОДИКА ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ МОВИ**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія)

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІНІ інституту фізичної
культури

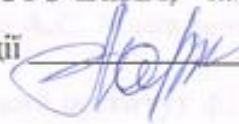
«30» серпня 2024 р.

Голова

Людмила МОРОЗ, к.п. н., доцент

Суми - 2024

Розробники: Олена ЛАСТОЧКІНА, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри логопедії

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Анатолій КРАВЧЕНКО, к.п.н., професор

Декан факультету гуманітарних наук
ІІІ Інституту Банківської справи
Київ
«30» серпня 2024 р.
Григорук

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5.	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
4-й		4-й	
Семестр			
7-й		7-й	
Лекції			
22 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
82 год.		124 год.	
Консультації:			
2 год.	год.		
Загальна кількість годин – 135.	Вид контролю: екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Освітній компонент «**Спецметодика початкового навчання мови**» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напряму (спеціальності) **016 Спеціальна освіта (Логопедія)** першого (бакалаврського) рівня.

Робоча програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення ОК «Спецметодика початкового навчання мови», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета навчальної дисципліни полягає: формування у здобувачів знань з методики викладання української мови в початковій ланці освіти; оволодіння методами та прийомами корекції та формування мовлення як засобу спілкування дітей з порушеннями мовлення.

Предмет дисципліни: процес формування мовленнєвої діяльності у дітей із порушеннями мовлення та оволодіння ними українською мовою в межах початкового навчання спеціального освітнього закладу.

Завдання вивчення дисципліни:

1. ознайомити студентів з науковими засадами та закономірностями методики формування знань, умінь, навичок молодших школярів у галузі української мови;
2. розкрити особливості формування в учнів системи початкових уявлень і понять з фонетики, лексики, словотвору, морфології, синтаксису, прийомами ознайомлення школярів з найважливішими нормами української літературної мови та правопису й здійснення на цій основі мовленнєвого розвитку дітей, підвищення їхньої мовленнєвої культури;
3. сформувані в здобувачів уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї в практику навчання мови; розвивати в учнів мовну й мовленнєву компетенції.
4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: теоретичні основи спецметодики початкового навчання мови (методики формування вимови, навчання грамоти, читання, граматики, орфографії, зв'язного мовлення), технологію їх впровадження у навчальний процес; діагностичні методики вивчення стану мовленнєвого розвитку, а також знань, умінь та навичок з рідної мови; вміти: вірно структурувати та організовувати процес навчання мови у спеціальному закладі для дітей з порушеннями мовлення; проводити різні типи уроків з рідної мови, індивідуальні та групові заняття; діагностувати стан навчальних досягнень учнів з предмету «Рідна мова».

Вивчення дисципліни спрямовано на формування в студентів програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти

у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни важливим є попереднє опанування наступними дисциплінами: «Вступ до спеціальності "Спеціальна освіта" і педагогічна деонтологія», «Спецпедагогіка з історією логопедії», «Вступ до мовознавства з основами риторики та культури мовлення спеціального педагога», «Психолінгвістика».

3. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання:

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 - 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 - 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 - 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 - 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35-59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 - 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

Поточний контроль теоретичних знань студентів здійснюється за 3-бальною шкалою: 1 – “задовільно”, 2 - “добре”, 3 - “відмінно”.

Оцінювання самостійної роботи

За правильне виконання кожного із завдань студент отримує 1 бал. За правильне виконання усіх 18 завдань, студент отримує 20 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль						Разом	ЕКЗАМЕН	ЗАГАЛЬНИЙ ПІДСУМОК
Пр.1	Пр.2	Пр.3	Пр.4	Пр.5	Пр.6			
5	5	5	5	5	5	30		
Контроль самостійної роботи								
1	1	1	1	1	1	6		
Пр.7	Пр.8	Пр.9	Пр.10	Пр.11	Пр.12			
5	5	5	6	6	6	33		
Контроль самостійної роботи								
1	1	1	1	1	1	6		
Підсумок						75	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

1. Усне опитування на практичних (семінарських) заняттях.
2. Практичні письмові роботи.
3. Розв'язання педагогічних завдань та ситуацій.
4. Виконання презентацій.
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Тестовий контроль (підсумковий).

6.Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I

Наукові основи спеціальної методики початкового навчання української мови

ТЕМА 1. Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики початкового навчання української мови. Визначення предмету, об'єкту, основного змісту та мети даного курсу. Поняття культури мовлення, його характеристика як правильність, нормативність, адекватність, логічність, різноманітність, естетичність, чистота, доречність. Основні завдання спеціальної методики початкового навчання української мови.

ТЕМА 2. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення. Загальна характеристика системи навчання рідної мови дітей із порушеннями мовлення. Науково-методологічні основи побудови системи навчання рідної мови у спеціальній школі для дітей з порушеннями мовлення.

ТЕМА 3. Методи і прийоми спеціального очаткового навчання дітей української мови. Характеристика методів формування та розвитку рідної мови. Словесні методи: розповідь, переказ, читання художніх творів, заучування віршів. Наочні методи навчання: спостереження, екскурсії, огляди-екскурсії і розглядання предметів, картин, перегляд кінофільмів, дидактичні ігри з наочністю. Практичні методи: словесні та дидактичні вправи, ігрові методи моделювання. Прийоми формування та розвитку мовлення дітей.

РОЗДІЛ II

Методика формування звуковимови

ТЕМА 4. Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі. Поняття звукової культури мовлення, її компоненти. Фонетична та орфографічна правильність мовлення. Передумови виховання звукової культури мовлення у дітей.

ТЕМА 5. Методика формування вимови у дітей з порушеннями мовлення. Поняття про вимову як сукупність компонентів, які приймають участь у сприйманні та фонетичному оформленні усного мовлення (фонематичний слух та фонематичне сприймання, голос, звуки та їх сполучення, складовий ритм, словесний та логічний наголос, інтонація, мовленнєве дихання, темп мовлення, орфоепія). Характеристика вимовної сторони мовлення дітей з порушеннями мовлення. Значення та місце роботи по формуванню вимовних навичок в системі спеціального навчання рідної мови.

РОЗДІЛ ІІІ

Методика навчання грамоти

ТЕМА 6. Методи навчання грамоти. Методи навчання грамоти, їх класифікація. Короткий огляд історії методів навчання грамоти (буквоскладальний синтетичний, складовий синтетичний, звуковий аналітичний, звуковий синтетичний, звуковий аналітико-синтетичний, метод цілих слів). Загальна характеристика звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Цінність методу, розробленого К.Д.Ушинським. Удосконалення методу послідовниками К.Д.Ушинського. Особливості сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Прийоми звукового аналізу, синтезу. Періоди навчання грамоти.

ТЕМА 7. Періоди навчання грамоти. Особливості добукварного періоду. Завдання підготовчого періоду, обсяг знань, умінь і навичок, які повинні засвоїти учні в добукварний період. Вивчення готовності дітей до навчання грамоти з метою здійснення індивідуального підходу. Особливості букварного періоду навчання грамоти. Завдання букварного періоду, обсяг знань, умінь і навичок, які повинні засвоїти учні в букварний період. Основні завдання післябукварного періоду навчання грамоти. Особливості уроків читання в післябукварний період. Матеріал для читання. Особливості уроків письма післябукварного періоду навчання грамоти. Види і прийоми роботи на уроці письма.

РОЗДІЛ ІV

Методика навчання основ фонетики і графіки

ТЕМА 8. Роль і завдання вивчення елементів фонетики і графіки. Вивчення фонетики у зв'язках з орфоєпією, графікою.

Ознайомлення з особливостями звуків і букв, зі складом і наголосом (наголошений і ненаголошений склад, напрями роботи над наголосом: засвоєння нормативного наголосу у вживаних словах, формування вмій і навичок визначати наголос у словах; робота над усвідомленням смислорозрізняювальної ролі словесного наголосу).

РОЗДІЛ V

Спеціальна методика словникової роботи з дітьми

ТЕМА 9. Спеціальна методика формування поняття «слово». Методологічні основи характеристика слова його роль у мові і мовленні Слово з фізіологічної точки зору, (вчення І.П.Павлова), властивості слова психологічної точки зору (Л.С.Виготський), поняття смислу слова. Місце слова у лексичній системі. Робота над переносним значенням слів. Робота з багатозначними словами. Робота над синонімами. Вивчення антонімів. Засвоєння молодшими школярами явища омонімії. Характеристика словника молодшого школяра. Методика розвитку словника у дітей з порушеннями мовлення.

Розділ VI

Методика формування граматичної складової мовлення у дітей з порушеннями мовлення.

Тема 10. Особливості граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями мовлення. Особливості граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями мовлення. Специфіка формування граматичної сторони мовлення у дітей в процесі вивчення Граматична будова мови та закономірності оволодіння нею в нормі. Практичне засвоєння граматичних закономірностей, оволодіння системою граматичних понять як важливіший фактор розвитку та функціонування самостійного мовлення. Характеристика граматичної будови мовлення учнів з порушеннями мовлення. Динаміка оволодіння граматичною будовою мови в процесі спеціального навчання. Сутність процесу практичного оволодіння граматичною будовою мови в умовах спеціального навчання. Поняття про систему роботи по формуванню граматичної будови мовлення. Спеціальна робота по формуванню в учнів граматичних узагальнень як засіб прискорення та підвищення ефективності практичного оволодіння мовою.

Тема 11. Методика навчання морфемної будови слова в початкових класах. Значення і завдання роботи з вивчення морфемної будови слова. Труднощі вивчення теми „Будова слова“, їх причини. Система вивчення морфемної будови слова. Зміст і методика роботи на кожному з етапів системи. Особливості вивчення основи слова і закінчення: кореня, префікса, суфікса.

РОЗДІЛ VII

Методика розвитку зв'язного мовлення

ТЕМА 12. Організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення. Поняття про мовлення. Періоди мовленнєвого розвитку людини. Фактори розвитку мовлення.). Мовлення і мислення, їх взаємозв'язок. Завдання, зміст та організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей із порушеннями мовлення.

ТЕМА 13 Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення. Види мовлення. Внутрішнє і зовнішнє мовлення. Поняття про діалогічне та монологічне мовлення як основні складові компоненти зв'язного мовлення. Методика розвитку монологічного мовлення у дітей із порушеннями мовлення. Напрямки та особливості методики розвитку діалогічного мовлення у дітей із порушеннями мовлення. Усне (аудіювання і говоріння) і писемне (читання і письмо).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Ус ього	у тому числі				Ус ього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Сам.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ I Наукові основи спеціальної методики початкового навчання української мови											
Тема 1. Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики початкового навчання укр. мови	11	1	1			9	5,5	0,5			5
Тема 2. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення.	12	1	1			10	6		1		5
Тема 3. Методи і прийоми спеціального початкового навчання дітей укр. Мови	13	1	2			10	10,5	0,5			10
РОЗДІЛ II МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗВУКОВИМОВИ											
ТЕМА 4. Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі.	8	1	2			5	11		1		10
ТЕМА5. Методика формування вимови у дітей з порушеннями мовлення.	9	2	2			5	10				10
РОЗДІЛ III МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ											
Тема 6. Методи навчання грамоти, їх класифікація.	14	2	2			10	15				15
Тема 7. Періоди навчання грамоти.	9	2	2			5	10				10

РОЗДІЛ ІV МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ФОНЕТИКИ І ГРАФІКИ											
Тема 8. Роль і завдання вивчення елементів фонетики і графіки.	9	2	2			5	10				10
РОЗДІЛ V СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА СЛОВНИКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ											
Тема 9. Спеціальна методика формування поняття «слово».	9	2	2			5	10				10
Розділ VI МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ											
Тема 10. Особливості граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	9	2	2			5	10				10
Тема 11. Методика навчання морфемної будови слова в початкових класах.	9	2	2			5	10				10
РОЗДІЛ VII МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ											
Тема 12. Організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	9	2	2		2	5	13	1		2	10
Тема 13. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	12	2	2			8	12		2		10
Усього годин	135	22	24		2	87	135	2	4	2	125

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

РОЗДІЛ I			
1.	Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики початкового навчання укр. мови	1	
2.	Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення.	1	0,5
3.	Методи і прийоми спеціального початкового навчання дітей укр. мови	1	-
РОЗДІЛ II			
4.	Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі.	1	0,5
5.	Методика формування вимови у дітей з порушеннями мовлення.	2	-
РОЗДІЛ III			
6.	Методи навчання грамоти, їх класифікація.	2	-
7.	Періоди навчання грамоти.	2	-
РОЗДІЛ IV			
8.	Роль і завдання вивчення елементів фонетики і графіки.	2	-
РОЗДІЛ V			
9.	Спеціальна методика формування поняття «слово».	2	
РОЗДІЛ VI			
10.	Особливості граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	2	
11.	Методика навчання морфемної будови слова в початкових класах	2	
РОЗДІЛ VII			
12.	Організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	2	
13.	Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	2	1
	Усього годин	22	2

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ I			
1.	Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики початкового навчання укр. мови	1	
2.	Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення.	1	1
3.	Методи і прийоми спеціального початкового навчання дітей укр. мови	2	-
РОЗДІЛ II			
4.	Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі.	2	1
5.	Методика формування вимови у дітей з порушеннями мовлення.	2	-
РОЗДІЛ III			
6.	Методи навчання грамоти, їх класифікація.	2	-
7.	Періоди навчання грамоти.	2	-
РОЗДІЛ IV			
8.	Роль і завдання вивчення елементів фонетики і графіки.	2	-
РОЗДІЛ V			
9.	Спеціальна методика формування поняття «слово».	2	
РОЗДІЛ VI			
10.	Особливості граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	2	
11.	Методика навчання морфемної будови слова в початкових класах	2	
РОЗДІЛ VII			
12.	Організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	2	
13.	Методика розвитку зв'язного мовлення	2	2

	у дітей з порушеннями мовлення.		
	Усього годин	24	4

Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ I			
1.	Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики початкового навчання укр. мови	9	5
2.	Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення.	10	5
3.	Методи і прийоми спеціального початкового навчання дітей укр. мови	10	10
РОЗДІЛ II			
4.	Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі.	5	10
5.	Методика формування вимови у дітей з порушеннями мовлення.	5	10
РОЗДІЛ III			
6.	Методи навчання грамоти, їх класифікація.	10	15
7.	Періоди навчання грамоти.	5	10
РОЗДІЛ IV			
8.	Роль і завдання вивчення елементів фонетики і графіки.	5	10
РОЗДІЛ V			
9.	Спеціальна методика формування поняття «слово».	5	10
РОЗДІЛ VI			
10.	Особливості граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	5	10
11.	Методика навчання морфемної будови слова в початкових класах	5	10
РОЗДІЛ VII			

12.	Організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	5	10
13.	Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.	8	10
	Усього годин	87	125

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посіб. Київ: Освіта, 2006. 268 с.
2. Вашуленко М. С., Пономарьова К. І. Рідна мова в 2 класі: навч. посіб. Київ: Освіта, 2004. 192 с.
3. Вашуленко М.С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Основа», 2019. 192 с.
4. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі : Метод. посіб. К. : Видавничий дім «Освіта», 2018. 400 с.
5. Державний стандарт початкової освіти.
6. Деркач Н.І. Навчання грамоти: навч.-метод, посібник для студентів, учителів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003.
7. Електронні версії підручників української мови для 1-4 класів. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/> (дата звернення 23.02.2023)
8. Інноваційні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка; за заг. ред. Н. В. Гудими. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2018. 166 с.
9. Коваль Г., Деркач Н., Наумчук М. Методика викладання української мови : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2018. 287 с.
10. Манько Н.В. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. *Дефектологія*. 2006. №1. С. 41-44.
11. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови: навч.-метод. посіб. Київ: ВД «Слово», 2010. 285 с.
12. Методика навчання української мови в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за наук.ред. М.С.Вашуленка. Київ :Літера ЛТД, 2010. 364 с.
13. Нова українська школа: методика навчального інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навч.-метод.посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
14. Прищепа К.С. Навчання грамоти. Київ: «Форум», 2002.
15. Програми для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення / за ред. Шеремет М.К. Київ, 2005.
16. Чередніченко Н.В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення: навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 208 с.
17. Шеремет М.К. Логопедія. Підручник. Третє видання перероблене та доповнене / За ред. М.К. Шеремет. – К.: Видавничий дім «Слово», 2014. – 672 с.

Додаткові:

1. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія / А.М. Богуш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 374 с.
2. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 344 с.
3. Джежелей О. Диференційований підхід до формування навички читання // Початкова освіта. – 2002. - № 10. – С.16.
4. Заплатна С.М. Сучасний підхід до проблеми логопедичного обстеження дітей з недорозвитком мовлення / С. М. Заплатна // Педагогіка та спеціальні методики: Зб.наукових статей. Вип.ІІ. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – С. 8-13.
5. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів/За наук. ред.. М.С.Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 364с.
6. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою 1 – 4 класи. К.: «Освіта».– 2013.–385с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека методичних матеріалів для вчителів <https://www.pedrada.com.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України. <http://www.library.edu-ua.net/id/485/>
3. Електронний репозитарій Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка <https://repository.sspu.edu.ua/>
4. Міністерство освіти та науки України – офіційний сайт. <http://www.mon.gov.ua>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського представляє електронний каталог періодичних видань.
6. [http://www.nbuv.gov.ua.](http://www.nbuv.gov.ua)